

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyní JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **EKO Logistics s.r.o.**, IČO: 26710170, se sídlem Tyršova 68, Týnec nad Labem, zast. Mgr. Jakubem Hajdučíkem, advokátem se sídlem Sluneční nám. 14, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 6. 2017, č. j. 1189/500/16 31597/ENV/16, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2021, č. j. 8 A 133/2017 - 37,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2021, č. j. 8 A 133/2017 - 37, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Praha (dále jen „prvostupňový orgán“), uložila rozhodnutím ze dne 3. 3. 2016, č. j. ČIŽP/41/OOH/SR01/1516498.004/16/PSJ, žalobkyni pokutu ve výši 60 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení. Odvolání žalobkyně zamítl žalovaný svým rozhodnutím ze dne 6. 6. 2017, č. j. 1189/500/16 31597/ENV/16, a potvrdil rozhodnutí prvostupňového orgánu.

[2] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl v záhlaví uvedeným rozsudkem. S ohledem na obsah kasační stížnosti je podstatné, že městský soud v rozsudku uvedl, že nevyhověl žádosti žalobkyně ze dne 28. 2. 2021 o odročení věci, resp. o projednání věci prostřednictvím videokonference, podané kvůli

epidemické situaci a špatnému zdravotnímu stavu jejího zástupce. Jako důvody tohoto postupu městský soud uvedl, že zdravotní stav zástupce nebyl nijak doložen, věc spadala mezi starší věci a během dvou dnů, které zbývaly do ústního jednání, nebylo v jeho technických možnostech uspořádat videokonferenci. Městský soud rovněž přihlédl k tomu, že se zástupce žalobkyně sice dovolával epidemické situace, na druhou stranu bylo jednání nařízené na den 10. 2. 2021 odročeno z důvodů na jeho straně – nařízené karantény z důvodu pracovní cesty na Slovensko. Epidemická situace v ČR i na Slovensku byla dle městského soudu v únoru pro zástupce zrovna tak nebezpečná jako situace dne 3. 3. 2021, a přesto zástupce neodradila od cesty na Slovensko. Rovněž zohlednil skutečnost, že zástupce žalobkyně, který má sídlo na Praze 5, netvrdil, že by nemohl svou účast na jednání, na kterém trval, zajistit formou substituce.

II. Kasační stížnost žalobkyně a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[4] Stěžovatelka namítá, že městský soud jednání konané dne 3. 3. 2021 neodročil a provedl jej v prezenční formě, tedy nevyhověl její žádosti o odročení, případně o provedení jednání prostřednictvím videokonference ve smyslu § 102a o. s. ř., aniž by o její žádosti rozhodl či jinak před jednáním vysvětlil, proč není možné.

[5] Navrhovaný postup stěžovatelka ve své kasační stížnosti odůvodnila „*kulminací pandemie nákazy Covid Sars 19 prokázané třítydenním lockdownem vyhlášený vládou ČR, projevující se nejvyšším počtem hospitalizovaných pacientů s touto nákazou za celou dobu jejího trvání, polymorbiditě právního zástupce stěžovatele (astma, nadváha, srdeční arytmie,...) a výskytu nových, vysoce nakažlivých, forem koronaviru*“.

[6] Dále stěžovatelka uvedla, že tvrzení městského soudu o nemožnosti uspořádat videokonferenci během dvou dnů s ohledem na jeho technické možnosti, považuje za nedůstojnou výmluvu. Stěžovatelka ví, že městský soud používá pro uspořádání videokonferencí program Polycom RealPresence, stejný jako používá Krajský soud v Praze. Z jejího jednání před krajským soudem vyplynulo, že v tomto programu stačí pouze vygenerovat číslo místnosti a PIN a doručit jej účastníkovi řízení. Stěžovatelka rovněž nabídla, že ústní jednání lze s ohledem na jeho veřejnost realizovat také s použitím uznávaných metod vzdálené komunikace jako je Skype, Zoom, WhatsApp, Google Meet, Cisco, Webex apod. Městský soud upřel svým postupem stěžovateli právo na veřejné projednání, a proto navrhla rozsudek městského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovateli nebylo upřeno právo na veřejné projednání věci, neboť na jednání dne 3. 3. 2021 byla řádně a včas předvolána. Zástupce stěžovatelky nikterak nevyklíčil, jaké konkrétní skutkové a právní důvody (překážky) mu bránily v tom, aby se dne 3. 3. 2021 mohl osobně dostavit k soudnímu jednání. Za takové důvody nelze považovat zcela nekonkrétní poukaz na

pokračování

probíhající či sílící epidemii a s ní spojená omezení. Překážkou účasti nemohla být ani v danou dobu státem nařízená omezení pohybu osob. Účast na jednání byl legitimní důvod pro překročení hranice okresů, zástupce stěžovatelky má svou kancelář přímo v hlavním městě Praze. Tvrzenou nařízenou karanténou zástupce městský soud reflektoval odročením původně nařízeného jednání. Zástupce stěžovatelky naopak zažádal o odročení pouze dva dny před konáním jednání, přičemž je nutno zdůraznit, že i videokonference by musela být náležitě oznámena žalovanému. Další odročení jednání by bylo v rozporu se zásadou rychlosti a mařilo by i organizaci práce rozhodujícímu senátu. Uplatnění videokonferenčního soudního jednání ve smyslu § 102a o. s. ř. pak není nárokový postup. Právo na konání videokonferenčního jednání není ani součástí práv vyplývajících pro adresáta veřejné moci ze zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby. Tvrzení, že městský soud disponuje technickým vybavením a softwarovým řešením či že se distanční soudní jednání na jiných soudech osvědčila, sama o sobě nepředstavují nezákonný postup v projednávané věci. Polemika stěžovatelky je vedena ve sféře organizačního zajištění výkonu soudnictví, a nevyužití videokonferenčního jednání proto nemůže představovat v konkrétním soudním řízení jeho podstatnou procesní vadu, která by vedla k nezákonnosti rozsudku. Zvýšený komfort účastníků soudního jednání formou distanční komunikace je sice určitým výdobytkem procesního práva 21. století, nikoli však atributem práva na spravedlivý proces. Stěžovatelka navíc ani nevylicila, jaké skutečnosti či tvrzení by nad rámec svých písemných podání na ústním jednání prezentovala, případně jaké důkazní návrhy by předložila, či obecně jakou přidanou hodnotu by distanční jednání mělo mít. Argumentace stěžovatelky je proto ryze formalistická, co do merita věci bezobsažná. Z výše uvedených důvodů navrhl žalovaný kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. a neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[9] Jedinou námitkou stěžovatelky je, že městský soud nevyhověl její žádosti a neodročil ústní jednání, ani jej neuspořádal prostřednictvím videokonference.

[10] Ze spisu městského soudu vyplynulo, že přípisem ze dne 13. 10. 2020 vyzval městský soud stěžovatelku ke sdělení, zda s ohledem na stáří věci a epidemiologickou situaci trvá na ústním jednání. Podáním doručeným městskému soudu dne 24. 10. 2020 zástupce stěžovatelky sdělil, že na jednání trvá. Dne 29. 10. 2020 proto městský soud nařídil ústní jednání na 2. 12. 2020. Dne 30. 11. 2020 jednání zrušil; důvody nejsou ze spisu konkrétně patrné, navazující komunikace mezi soudem a stěžovatelkou však naznačuje, že k tomu došlo v souvislosti s pandemií nemoci Covid-19. Následně nařídil soud dne 7. 12. 2020 jednání na 13. 1. 2021. Podáním doručeným městskému soudu dne 15. 12. 2020 zástupce stěžovatelky požádal o odročení jednání a možného společného projednání věci s věcí sp. zn. 8 Af 69/2016. Tuto svou žádost odůvodnil tím, že nechce cestovat přes celé město dvakrát v jednom týdnu, neboť má astma, srdeční arytmií a vysoký krevní tlak a raději se zdržuje na home office. Dne 11. 1. 2021 odročil městský soud jednání na neurčito

z důvodu nemoci členky senátu. Dne 20. 1. 2021 nařídil městský soud jednání na 10. 2. 2021. Podáním ze dne 9. 2. 2021 požádal zástupce stěžovatelky o odročení jednání na termín dle jeho kalendáře (uvedeného v e-mailu), neboť musel v rámci výkonu advokacie cestovat na Slovensko a je s ohledem na ochranné opatření Ministerstva zdravotnictví v karanténě, ač má dva negativní PCR testy. Dne 9. 2. 2021 nařídil městský soud jednání na 3. 3. 2021. Podáním doručeným dne 28. 2. 2021 (neděle) požádala stěžovatelka o odročení jednání z důvodu třítydenního lockdownu vyhlášeného vládou ČR, kulminace krize Covid-19 projevující se nejvyšším počtem hospitalizovaných pacientů s touto nákazou za celou dobu jejího trvání, polymorbidity zástupce stěžovatelky (astma, nadváha, srdeční arytmie,...) a výskytu nových, vysoce nakažlivých, forem koronaviru. Dále požádala o uspořádání videokonference prostřednictvím programu Polycom RealPresence (který využívá i Krajský soud v Praze), případně kvůli veřejnosti jednání i prostřednictvím jiných uznávaných metod vzdálené komunikace jako je Skype, Zoom, WhatsApp, Google Meet, Cisco, Webex apod. Dne 1. 3. 2021 dal pokyn předseda senátu k vypravení přípisu (k vypravení došlo dne 2. 3. 2021), že i s ohledem na stáří věci nelze jednání odročit. Dne 2. 3. 2021 zástupce stěžovatelky sdělil, že s ohledem na stav epidemiologické situace se na jednání nedostaví. Zopakoval svou nabídku zúčastnit se on-line jednání a vyslovil politování nad tím, že rozhodující senát bere na lehkou váhu epidemiologickou situaci. Dne 3. 3. 2021 proběhlo ústní jednání, jehož se nezúčastnil zástupce stěžovatelky ani stěžovatelka sama a městský soud na tomto jednání žalobu stěžovatelky zamítnul.

[11] Nejvyšší správní soud i Ústavní soud setrvale míní, že právo účastníka řízení na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci, je v ústavněprávní rovině garantováno článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Každý, kdo je účastníkem řízení před soudy, má právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudy) osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jeho přítomnost měla, anebo neměla vliv na vydání rozhodnutí. Jestliže soud přítomnost účastníkům řízení neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 12. 2008, č. j. 4 Azs 82/2008 - 56, či nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 6. 1998, sp. zn. I. ÚS 310/97, č. 68/1998 Sb. ÚS, ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 145/02, č. 95/2002 Sb. ÚS, ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03, č. 92/2005 Sb. ÚS, a ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 819/07, č. 167/2007 Sb. ÚS]“.

[12] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 9. 2014, č. j. 1 Azs 102/2014 - 23, k tomu uvedl: „Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu pak plyne, že odepřít právo osobní účasti na jednání soudu lze jen výjimečně. Právo na projednání věci před soudem, čítaje v to i právo na osobní účast na jednání soudu a právo při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhnout důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces. Ustanovení § 50 s. ř. s. je tedy nutno vykládat tak, že pokud k tomu existují důležité důvody, jednání být odročeno musí (soud nemá v tomto ohledu diskreci, ačkoliv by čistě jazykový výklad uvedeného ustanovení mohl svádět k opačnému závěru). Pokud se účastník řízení omluví z jednání z důležitých důvodů, osvědčí existenci těchto důvodů a soud přesto jeho žádosti o odročení jednání nevyhoví a rozhodne v jeho nepřítomnosti o věci samé, dopustí se vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Takovým důležitým důvodem přitom typicky může být i pracovní neschopnost účastníka řízení doložená lékařským potvrzením (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2004, č. j. 5 Ads 63/2003 - 35, a ze dne 17. 2.

pokračování

2005, č. j. 2 Afs 5/2005 – 96). Při posuzování toho, jestli je dán důležitý důvod k odročení jednání, by však soud měl zvažovat také otázku, zda omluva účastníka řízení není účelové povahy, vedená snahou prodlužovat soudní řízení. I když tak účastník řízení ve své žádosti uvádí důvod jinak způsobilý vést k závěru o odročení jednání, není soud vždy povinen takový důvod akceptovat, a to zejména tehdy, pokud shledá, že jej účastník řízení využívá k záměrným procesním obstrukcím (srov. výše citovaný rozsudek č. j. 2 Afs 5/2005 – 96, anebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 1 Azs 16/2011 – 208).“

[13] Z výše uvedené judikatury plynula pro městský soud povinnost nařídít a konat jednání v takový termín, aby pokud možno odpovídal možnostem účastníků řízení s přihlédnutím k jejich situaci, k povaze věci či k obecným poměrům (zde se zohledněním zvláštní situace dané pandemií nemoci Covid-19). Pokud soud disponuje zařízením pro konání jednání prostřednictvím videokonferenční techniky, je zvláště za pandemických poměrů povinen poctivě zvažovat, zda s ohledem na charakter konkrétní věci právě takovýto způsob konání jednání není vhodný. Bude tomu zejména tehdy, jsou-li účastníci či někteří z nich dobře schopni se takovouto formou jednání účastnit a jde-li o řízení s menším počtem aktérů (účastníků, svědků, znalců apod.), u něhož lze předpokládat spíše právní argumentaci a polemiku stran a nikoli složité dokazování, u kterého by byla vhodnější osobní přítomnost všech na jednom místě. Pokud z dosavadního průběhu řízení není patrná snaha účastníků jednání účelově prodlužovat, má soud k jejich žádostem o odročení přistupovat spíše vstřícně, se snahou domluvit takový termín jednání, který bude všem vyhovovat. Naopak čím více je patrná snaha účastníků o obstrukce vedoucí k prodloužení řízení, tím tvrdší a méně vstřícný přístup soudu k nim může být na místě.

[14] Lze chápat, že městský soud se snažil věc stěžovatelky rozhodnout co možná nejdříve. Rychlost řízení je nepochybně hodnotou, kterou soud musí ve svém postupu vždy důkladně brát v úvahu. Přesto v nyní projednávané věci městský soud k žádosti stěžovatelky o odročení či o konání jednání formou videokonference nepřistoupil s dostatkem vstřícnosti a příliš akcentoval snahu o rychlost řízení. Z průběhu posledních ca 6 měsíců řízení před vydáním rozsudku (žaloba byla podána v srpnu 2017, ca dva a půl roku před jeho vydáním, přičemž mezi říjnem 2017 a říjnem 2019 se ve věci nic relevantního nedělo – to není výtka příslušnému senátu městského soudu, nýbrž prostý popis rozhodných skutečností, neboť ve správním soudnictví je obecně známo, že v daném období byl správní úsek městského soudu velmi zatížen neskončenými věcmi) není patrné, že by stěžovatelka jakkoli protahovala řízení. Odročení, k nimž došlo, měla podle toho, co je patrné ze spisu, legitimní důvody. Ve více než dvouletém časovém prostoru, po který městský soud věc projednával, je třeba prodloužení jednání o jednotky týdnů, ale i měsíců nutno považovat za zanedbatelné. Přiměřený procesní komfort účastníků nelze ani v situaci, kdy je vhodné starou věc co nejdříve rozhodnout, obětovat zájmu na rychlosti rozhodování.

[15] Zástupce stěžovatelky požádal o odročení či konání jednání formou videokonference z důvodů, které se *prima facie* v kontextu doby, kdy tak učinil, nejevily být nerozumné či účelové. Městský soud tedy měl vyjít z prvotního předpokladu, že jsou to důvody vážné a poctivé, a pokud měl o tom pochybnost, měl si vyžádat od zástupce stěžovatele důkladnější zdůvodnění, včetně například doložení údajů o zástupcově údajně rizikovém zdravotním stavu. Stejně tak mohl blíže zkoumat, zda zástupce stěžovatele měl

vážné důvody k obavě z účasti na jednání na městském soudu, třebaže výkonu advokacie na Slovensku se krátce předtím zřejmě takto silně neobával (zde však je nutno zdůraznit, že povaha právní služby poskytované na Slovensku mohla být taková, že rozdílný přístup zástupce stěžovatele v obou věcech mohla legitimizovat – ve spise o tom nelze zjistit žádné podrobnosti, a proto není důvodu o tom detailněji spekulovat). Karanténa z důvodu zahraniční cesty související s podnikáním či jinou výdělečnou činností toho, kdo by měl být na jednání přítomen, je pak obecně vzato za pandemické situace typický důvod pro odročení jednání. Jistě nelze vyloučit ani zneužití zvláštní situace za pandemie, ze spisu však nejsou patrné indicie něčeho takového a městský soud tuto otázku hlouběji nezkoumal.

[16] Stejně tak městský soud dostatečně nezkoumal možnosti konání jednání videokonferenčně. V první řadě měl zjistit, kdy by tato forma jednání šla uskutečnit, a měl nabídnout účastníkům vhodné blízké termíny, nejen v řádu nejbližších dnů, ale např. týdnů či jednoho nebo dvou měsíců. Při dobré vůli a za vynaložení přiměřeného organizačního úsilí je pravděpodobné, že termín videokonferenčního jednání by se podařilo nalézt. Pokud by nicméně videokonferenční forma jednání v rozhodném období v podmínkách městského soudu nebyla z vážných důvodů uskutečnitelná, měl městský soud toto odůvodnění sdělit účastníkům a najít vhodný termín jednání v jeho běžné formě, a to i za cenu například několikátýdenního prodloužení doby rozhodnutí.

[17] Městský soud však výše uvedeným způsobem nepostupoval a jednání neodročil, což vedlo k tomu, že se jednání, jež se ve věci konalo, nezúčastnila.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a tak podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[19] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[20] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne tento soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2021

JUDr. Karel Šimka

pokračování

2 As 104/2021 - 25

předseda senátu